

Tännalsvallen – undersökning av naturvärde inför detaljplanearbete
2022-06-23

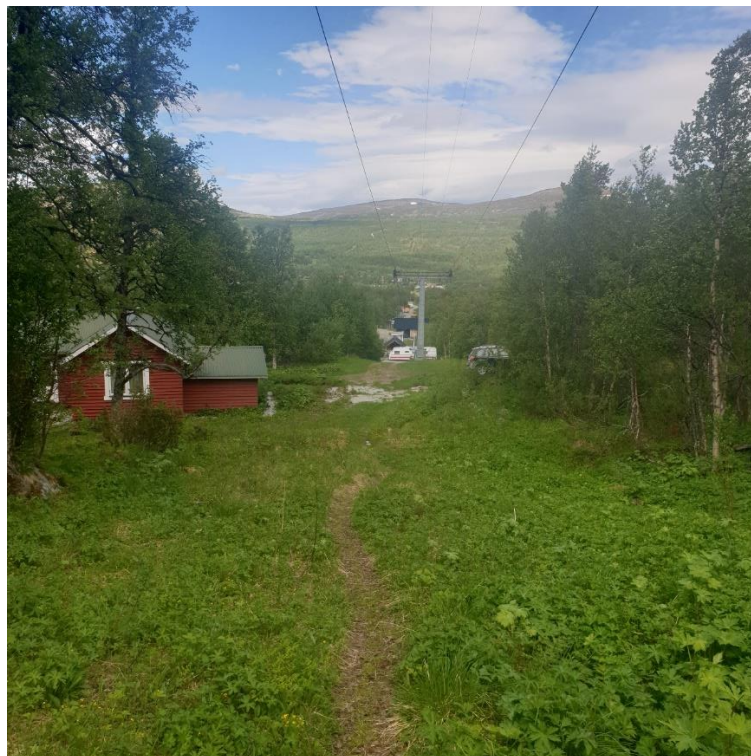
Syfte och metod

Området som undersöktes 2022-06-23 av Bjarne Tuttüren, Miljö och bygg, består av 5 mindre delområden inom Tännalsvallen som är planerade för utbyggnad av områdets verksamhet med skidanläggning och stugor. (Se karta nedan) Inventeringen syftar till att vara underlag för arbete med detaljplan. Metod för naturvärdesbedömning omfattar förstudie i kartunderlag, Artportalen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets karttjänster. Fältbesök med observationer av naturvårdsarter och biotoper, inrapportering av naturvårdsarter till Artportalen, samt fotografering av miljöer. En sammanfattande naturvärdesbedömning i slutet av rapporten utgår från metodiken i NVI enligt SIS standard, men denna rapport följer inte standarden i alla delar. Ingen fullständig artinventering har genomförts, enbart sökning efter naturvårdsarter som stöd för naturvärdesbedömning. Artfynd i Artportalen har noggrannhet på ca 5-10 meter.

Översikt Tännalsvallens naturmiljöer

Hela Tännalsvallen är en mix av ett gammalt kulturlandskap med fäbodbrukad mark, skidanläggning med öppna gräsmarker i skidbackar, fjällbjörkskog med inslag av högört, ruderatmark i form av grusplaner och uppställningsplatser för maskiner och utrustning, stugor och skidlift. Markfukten varierar från torrt till blöt myrmark och små bäckar. Vallen ligger mellan 725 till ca 800möh i nordostsluttning. I dalbotten flackare terräng med myr, videsnår och björk och den meandrande Tännån som slingrar sig mot Tännadalssjön.

I slalombacken finner man relativt artrika miljöer med arter av kärlväxter som riplummer, fjällummer, groddlummer, norsknoppa, lappvide, ormrot, nordvårbrodd, fjällgröe, slidstarr, svartstarr, fjällskräp, kärrfibbla, svart höstfibbla, ripstarr, knagglestarr, rödblåra, gullris, stagg, säterfryle, fjällviol, kattfot, tätört, jungfru marie nycklar, korallrot, fjällskära och mossor som snönicka, klogrusmossa, liten nardia, grönkornig flikmossa, jordskapania. Marken är omväxlande basisk och surare/ neutral.

Liftspåret intill delområde 5

Miljöer med störst betydelse för biologisk mångfald i området är de örtrika och fågelrika björkskogsmiljöerna med högört, bäckstråk (område 1 och 2), artrika vägkanter, örtrika stråk i slalombacken och hävdade betesmarker. De fuktiga till blöta områden som finns i området i form av sluttningsmyr, bäckar och fuktiga skogspartier utför viktiga **ekosystemtjänster** som till exempel utjämnat lokalklimat, vattenrening, miljöer för biologisk mångfald, estetiska värden. Björkdungar skapar lä och en dämpande effekt på lokalklimat, samt utgör livsutrymme för flera fågelarter. Varje delområde är relativt litet och ligger nära intill redan exploaterad mark. Det är därför mindre troligt att dessa har större betydelse som häckningsmiljö/ boplats för fåglar. I området som helhet finns miljöer där ett antal fågelarter är observerade, både sommar och vinter. Flera fåglar häckar sannolikt i närområdet och använder de mindre delområdena för födosök och skydd. I dalgången och i närområdet häckar till exempel; rödvingetrast, taltrast, björktrast, skata, bergfink, lövsångare, järnsparv, gulärta, grönsiska, bofink, svartvit flugsnappare. (se artlista nedan) Inga häckningar observerades den 23 juni vid fältbesök i de fem delområdena, men flera observationer av födosökande fåglar och revirsång gjordes. Mest fågelliv observerades i och intill område 3 och 4. De är lite större och gränsar mot oexploaterad mark och myr. Dessa delområden är sannolikt även minst störda av människor. Nedan följer en beskrivning av respektive delområde.

Delområden med röd-svart gränsmarkering

Delområde 1.

En central del består av välbetad gräsmark där det vid fältbesöket betade en grupp får. I den västra delen rinner en liten bäck omgiven av lundartad flora med till exempel tibast (Skogsstyrelsen signalart och typisk art 9050 näringsrik granskog), torta (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), nordisk stormhatt (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), mjölkört och midsommarblomster. I hagen finns ett glest bestånd av björk. Strax intill hagen i den norra delen finns en husgrund och ett trädgårdsland. På ett stenblock intill västra delen av trädgårdslandet växer bårdlav (Skogsstyrelsen signalart). I och runt betesmarken finns ganska rikligt med ormröt, (viktig värdväxt för den rödlistade fjärilsarten; violett guldvinge). I betesmarken födosökte björktrast (NT). Delområdets högsta naturvärde finns i dagsläget kring den lilla bäcken med frodig kärlväxtvegetation, samt de välbetade gräsmarkerna.

Välbetad hagmark med björk

Gammal husgrund intill hagmarken

Trädgårdsland i delområde 1

Bäck i delområde 1 med frodig vegetation av exempelvis nordisk stormhatt och tibast

Delområde 2.

Björkdunge med högörtvegetation mellan mindre grusväg i väster och stugor i norr och söder. I den östra kanten rinner en liten bäck. Marken är ganska näringsrik och björkskogstypen är vanlig i hela dalgången i Tännadalen. Troligtvis har delområdet i perioder varit påverkat av bete i äldre tiders fäbodbruk. Typiska kärlväxter i delområdet; torta (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), nordisk stormhatt (typisk art i 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog, 6430 högörtängar), midsommarblomster, brudborste, ormbär, fläcknycklar (fridlyst, men vanlig), humleblomster, nordlundarv (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), älggräs, ekbräken. Björktrast (NT) observerades i dungen vid fältbesöket. Troligtvis häckar typiska fåglar för området i skogsdungen då och då, men skogen är relativt liten och omringad av störning, så betydelsen för fågellivet är troligtvis mest skydd och födosök.

Grusvägen som avgränsar delområde 2 i väster

Liten bäck i östra kanten av delområde 2

Typisk miljö representativ för stora delar av delområde 2

Nordlundarv, representativ art i delområde 2, (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog)

Delområde 3

Området liknar delområde 4 och avgränsas av grusvägen längs uppställningsplatser i väster och myrkant i öster. Björkskog med ett buskskikt av en, olika videarter och fältskikt med ekbräken dominerar. Stråk och gläntor med lite rikare örtvegetation förekommer. Här finns arter som ex; ormbär, kransrams (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), stenbär, torta (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog) och midsommarblomster. Intill vägen i den sydvästra delen finns en relativt stor rönn. Lövsångare hördes i delområdet och häckar troligtvis i närområdet.

Delområde 3 gränsar i väst mot grusväg och uppställningsplats av maskiner, mm.

Miljöbild delområde 3

Delområde 3 – myren öster om området skymtar i bakgrunden

Kransrams, ekbräken, stenbär och midsommarblomster – typiska arter i skogsdungen delområde 3.

En grov rönn står nära grusvägen i delområde 3

Ormbär, en och ekbräken – typiska arter i delområde 3

Delområde 4

Området liknar delområde 3 och består av björkskog med inslag av en, enstaka lite äldre tall och ligger mellan grusvägen i väster och myrmark i öster. Fukten varierar från torr till frisk/ fuktig och i gläntor i skogen växer typiska arter för fjällbjörkskogen; revlummer (fridlyst, men vanlig art), ormbär (typisk art i 9050 näringsrik granskog), ekbräken, spindelblomster (signalart, fridlyst, men vanlig), midsommarblomster. Delområde 3 har något rikare kärlväxtflora än delområde 4. Järnsparv och lövsångare noterades sjungande i området på båda sidor grusvägen och häckar troligtvis i närområdet. På den närliggande myren häckar troligtvis flera vadarfåglar, som till exempel grönbena, gluttsnäppa och närmare Tännån drillsnäppa och sävsparv.

Miljöbild delområde 4

Delområde 4, mattor av ekbräken dominerar mellan enarna

Gammal tall i delområde 4

Grusvägen väster om delområde 4

Delområde 5

Området ligger mellan liftspåret och slalombacken intill en stor skylt längs liftspåret. Delområdet är mycket litet och består av björkskog med inslag av en, ekbräken, midsommarblomster, torta (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), blåbär, revlummer (fridlyst, men vanlig art), skogsstjärna, fjällviol, gullris, nordisk stormhatt (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog). I kanten av området mot den öppna marken finns exempelvis; fläcknycklar (fridlyst, men vanlig), brudsporre (fridlyst, men vanlig, typisk art 6410 fuktängar, 7230 rikkärr), ormrot, ängsdaggkåpa, kärrfibbla (typisk art 9040 fjällbjörkskog, 9050 näringsrik granskog), fjällskräp, svartstarr, tätört, lappvide. Vid fältbesöket noterades fågelarterna domherre och rödvingetrast födosöka i området.

Miljöbild delområde 5

Fältskikt delområde 5

Artfynd (fåglar) observerade i området i och nära Tännalsvallen.

(inom de senaste 4 åren) (rödlistning anges med förkortning, ex (NT)=nära hotad)

Artnamn	Rödlistad	Skyddad art, samtliga fågelarter
Grönsiska		
Gulspurv	NT	
Lövsångare		
Bergfink		
Bofink		
Gulärla		
Järnsparv		
Svartvit flugsnappare	NT	
Blåhake		
Björktrast	NT	
Rödvingetrast	NT	
Dalripa		
Morkulla		
Hökuggla		
Jorduggla		
Buskskvätta	NT	
Göktyta		
Tretåig hackspett	NT	
Ärtsångare	NT	

Flera av dessa fågelarter häckar troligtvis i området regelbundet.

Under fältbesök 2022 06 23 observerades i och i nära anslutning till aktuella områden för exploatering lövsångare, björktrast (NT), järnspurv, skata, rödvingetrast (NT), bergfink, domherre, alla arter vanliga i dalgångens frodiga och örtrika fjällbjörkskog.

Övriga naturvårdsarter i området;

Med naturvårdsarter syftar man på skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter i Natura2000-naturtyper, signalarter, nyckelarter.

Fridlysta arter

Olika arter orkidéer och lummerväxter samt vanlig groda observerades i området. Inom planerad exploatering förekommer vanlig groda, revlumner, fläcknycklar, brudsporre, spindelblomster och strax utanför förekommer även groddlumner, fjälllumner, riplumner och korallrot. Ingen av dessa arter är särskilt ovanliga eller hotade. Fridlysningsbestämmelserna finns i Artskyddsförordningen (2007:845). Fåglar är fridlysta enligt 4§, groddjur och kräddjur enligt 6§, växter (orkidéer och lummerväxter) enligt 8 och 9§ bilaga 2.

Signalarter

I de olika delområdena och närmaste omgivning förekommer signalarter som indikerar basisk eller näringsrik mark, eller rörligt markvatten; tibast, kransrams, nordisk stormhatt, brudsporre, ormbär, korallrot, gullris, fjällskära. Dessa arter brukar finnas i lite artrikare miljöer.

På stenblock sågs bårdlav, som normalt indikerar gamla lövträd som sälg, asp och rönn i lite fuktigare miljöer i skog med höga naturvärden, men här växte den nära fårhagen på sten och får lägre signalvärde. Orkidén spindelblomster finns på flera platser i området. Den signalerar normalt höga naturvärden i barrnaturskog (inte aktuell miljö här) med jämn fuktighet och kontinuitet. I Tännalsvallen signalerar den mest jämn fuktighet och rörligt markvatten och är en typisk art i fjällbjörkskog 9040. Alla orkidéer är fridlysta men spindelblomster är relativt vanlig i Härjedalen, men liten och svårsedd. Inga signalarter av mossor, lavar eller svampar som lever på träd eller död ved observerades vid fältbesöket.

Rödlistade arter

Inom de fem delområdena är det endast 7 fågelarter representerade av de rödlistade arter som är observerade i området. Samtliga rödlistade som (NT), nära hotad.

Nya regler gällande fåglar och skydd enligt artskyddsförordningen

Regeringen har beslutat om förändringar inom artskyddsförordningen. Förändringarna innebär att förbudet att störa fåglar begränsas. Störningar som saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen av en fågelart på en tillfredsställande nivå ska inte omfattas av förbudet.

Förändringen träder i kraft den 1 oktober 2022 och fram till dess gäller nuvarande lagstiftning. Artskyddsförordningens regler ska säkra de fridlysta arternas överlevnad och det är förbjudet att skada de skyddade arterna.

- Alla vilda fåglar och de övriga arter som har markerats med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen har ett strikt skydd, oavsett artens bevarandestatus. Förbuden gällande dessa arter finns i 4 och 7 §§ artskyddsförordningen.
- För svenska fridlysta arter är åtgärder som kan påverka den aktuella artens bevarandestatus negativt förbjudna. Förbuden som gäller för svenska fridlysta arter finns i 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen och arterna som omfattas av dessa bestämmelser räknas upp i bilaga 2 till artskyddsförordningen.

Sammanfattning naturvärde / diskussion hänsyn

Områdets fem delområden är så små att det drar ner naturvärdet. Om delområdena ingick i ett större sammanhang med liknande miljöer skulle naturvärdet öka avsevärt. Varje delområde har betydelse för biologisk mångfald. Biotopvärdet pendlar mellan "visst-" och "påtagligt biotopvärde". Påtagligt biotopvärde finns i de delar som har lång kontinuitet och hyser örtrika fjällbjörkskogsmiljöer med inslag av gamla träd, död ved, naturlig störning och stor variation, Natura2000-naturtypen fjällbjörkskog 9040. Artvärdet hamnar på "visst artvärde" över lag på grund av viss förekomst av naturvårdsarter och normal artdiversitet för naturtypen, samt förekomst av enstaka rödlistade arter. Den sammanvägda naturvärdesbedömningen ger "påtagligt naturvärde" klass 3, men den minimala storleken på delobjekten och närhet till exploaterad mark drar ner värdet till "visst naturvärde". Nivån "visst naturvärde" gäller för alla fem delområdena. Denna naturvärdesbeskrivning är ingen NVI enligt SIS standard, utan en enklare beskrivning av områdets naturvärde.

I det fortsatta planarbetet bör man även försöka bevara delområdenas ekosystemtjänster, samt försöka minimera negativ påverkan på fuktstråk, bäckar, myrmark och värdefulla träd (äldre, vitala träd, grova träd, träd med ev bohål, mm) som till exempel en stor vacker rönn i delområde 3.

I bilaga 1-5 finns kartor med artfyndbeskrivningar och en artlista översikt.

Smörboll växer intill liftspåret strax norr om delområde 5

Källor:

Kommunens kartsystem MyCarta

Litteratur

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen.

SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.

SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001.

Databaser

ArtDatabanken. Uttag ur Artportalen

ArtDatabanken. www.artfakta.artdatabanken.se

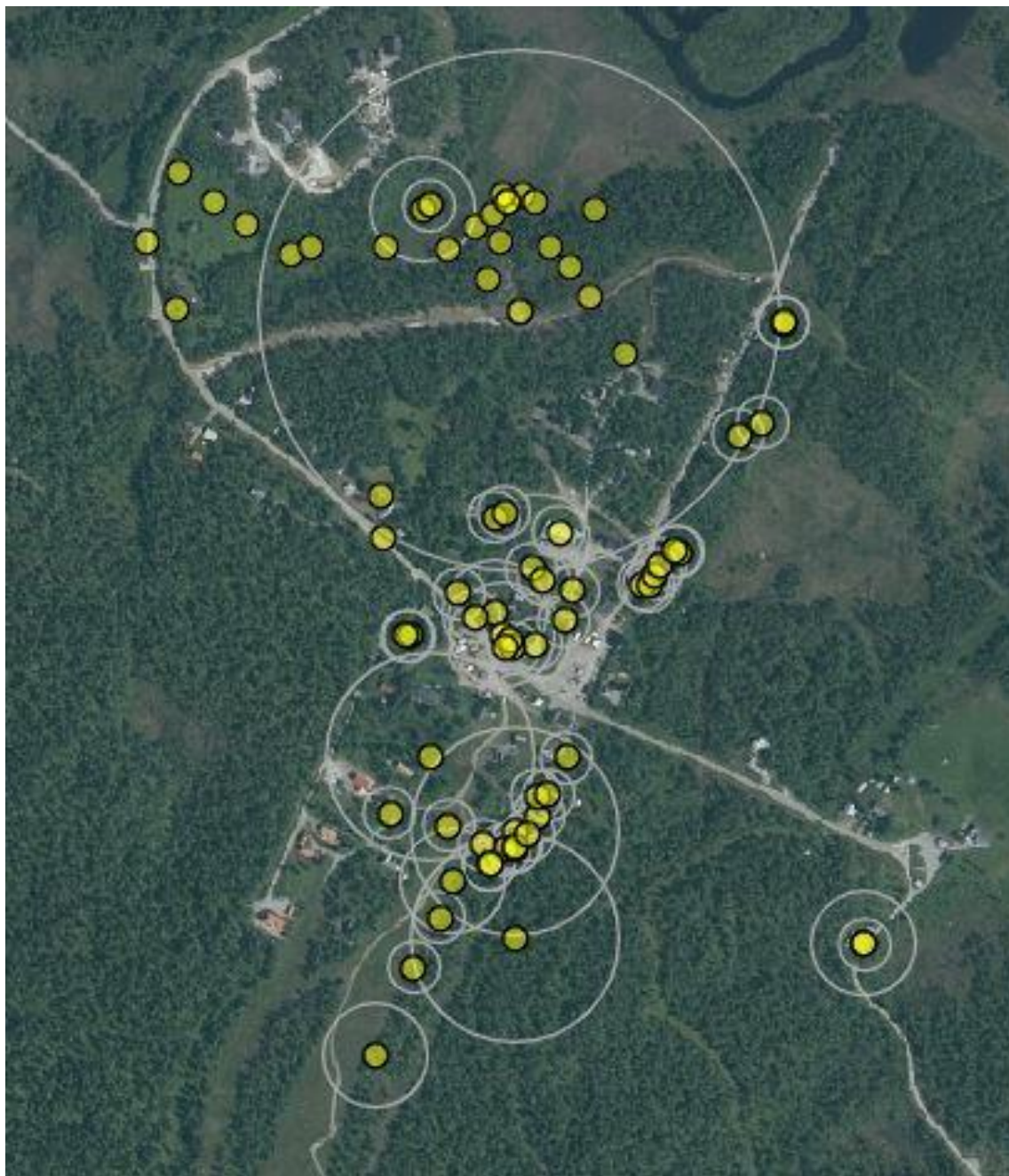
Artskyddsförordning (SFS 2007:845). <http://www.naturvardsverket.se>

Naturvårdsverket. Skyddad natur. <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

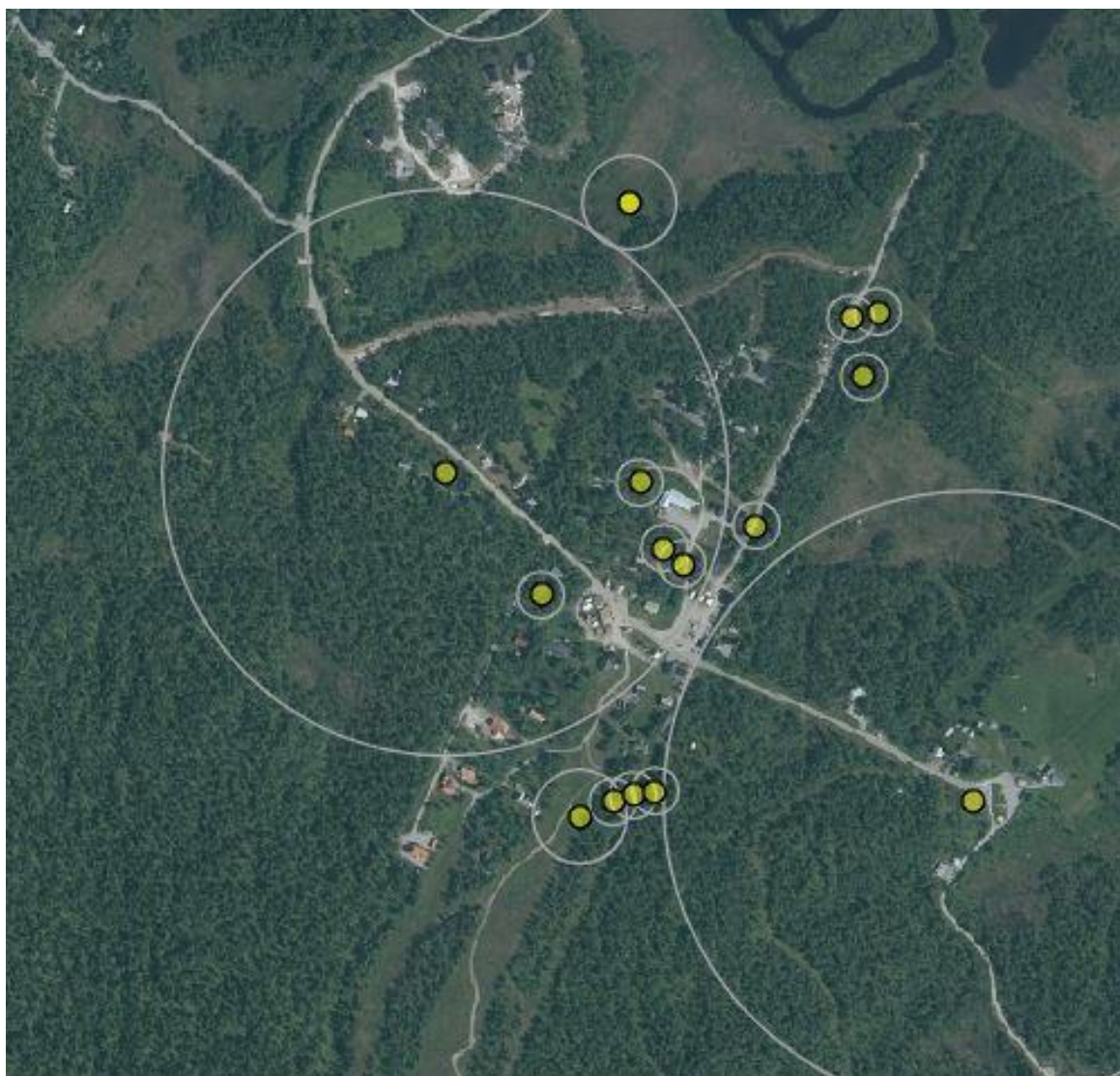
Vägledning av Natura 2000-naturtyper. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/>

Skogsstyrelsen. Skogens Pärlor. <http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/>

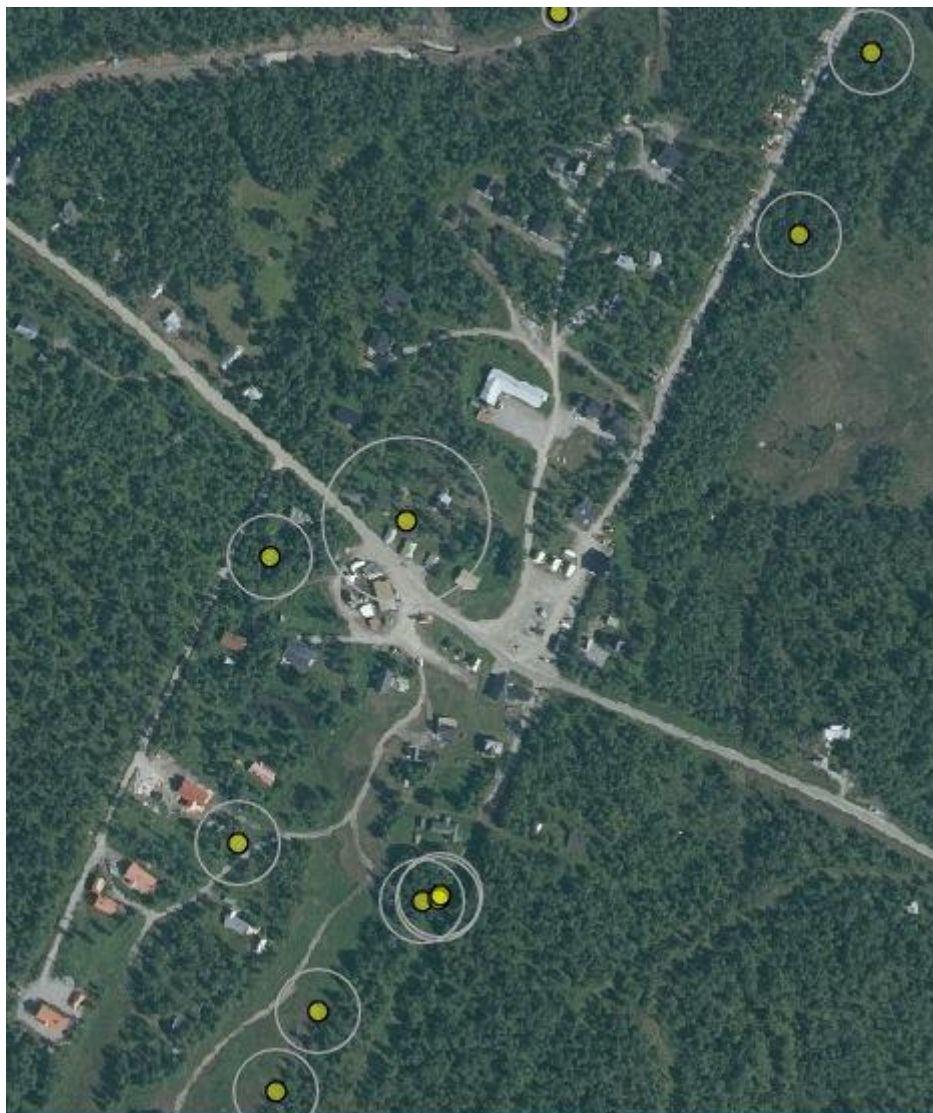
Bilaga 1. Karta artfynd kärlväxter – naturvårdsarter

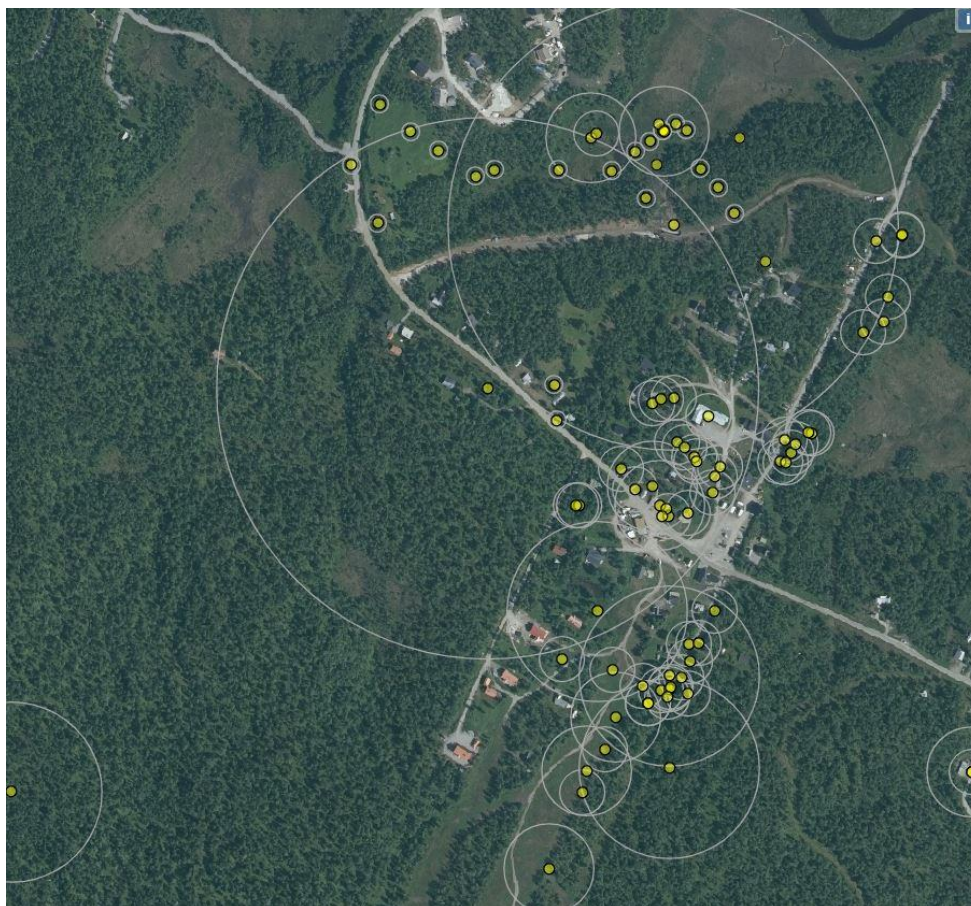
Bilaga 2. Karta artfynd fåglar

Bilaga 3. Karta fridlysta arter

Bilaga 4. Samtliga artfynd i Artportalen

Bilaga 5. Artlista naturvårdsarter inom delområden 1-5

Artnamn	Rödlistad	Signalart	Skyddade arter	Typisk art (Natura 2000)	Kommentar
Kärlväxter					
Brudborste				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Tibast		X		X	Typisk art för 9050 näringsrik granskog
Humleblomster				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Torta				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Nordisk stormhatt				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Kransrams		X		X	Typisk art för 9020 nordlig ädellövsog
Jungfru Marie nycklar / Fläcknycklar			X	X	Fridlyst, typisk art 6410 fuktäng, 6230 staggräsmarker
Kärrfibbla				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Revlummer			X		Fridlyst
Spindelblomster		X	X	X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Ormbär		X		X	Typisk art 9050 Näringsrik granskog
Korallrot		X	X	X	Fridlyst, typisk art 9080 lövsumpskog
Nordlundarv				X	Typisk art för 9040 fjällbjörkskog
Lavar					
Bårdlav		X		X	Lågt indikatorvärde här, typisk art för 9070 trädklädd betesmark, 9010 taiga
Fåglar					
Rödvingetrast	NT		X		
Björktrast	NT		X		
Lövsångare			X		
Järnsparv			X		
Skata			X		
Bergfink			X		
Domherre			X		
Groddjur					
Vanlig groda		X			Fridlyst